

Posudek diplomové práce

Bc. Markéta Hlásková

Komentovaný překlad: *Nación Vacuna* od Fernandy García Lao, 2020 (Vybrané kapitoly).

Posuzovaná diplomová práce sestává ze dvou částí. První část tvoří překlad osmi prvních kapitol knihy *Nación Vacuna* od současné argentinské spisovatelky Fernandy García Lao (2020). Druhá část práce nabízí základní informace o autorce, stylové zařazení knihy a její roli jak ve výchozím, tak cílovém kulturním kontextu. Podstatnou součástí kvalifikační práce je překladatelská analýza originálu, popis překladatelské metody a stanovení problémů spojených s překladem spolu s jejich následným řešením.

Za přínos předkládané práce považuji, že představuje v českém kulturním prostředí poměrně neznámou argentinskou prozaičku s velmi osobitým stylem psaní. Překládaný text je úryvkem dystopického románu z prostředí Argentiny v blíže neurčeném čase. Hlavní hrdina knihy je pověřen výběrem skupiny žen, které budou vyslány, aby v rámci projektu vakcinace „sloužily vlasti“ na ostrově zničeném válkou a neznámou chorobou. Jeho prostřednictvím se dozvídáme, že narušitelé, kteří se stahují ze souostroví M., otrávil zdroje vody. Mnoho lidí zemřelo na otravu a v Rawsonu, kde se děj odehrává, vládne vojenská junta. Na pozadí projektu, jehož součástí jsou absurdní výsledky, protokoly a záhadná zmizení žen nevhodných pro tento podnik, se seznamujeme s neveselým životním příběhem hlavního hrdiny. Poznáváme jeho pošetilého a krvežíznivého otce, nepřítomnou matkou, která se vrací jako psycholožka ve službách politické manipulace, bratra, který stoupá po společenském žebříčku, a poté i Monu, ženu, po které touží hlavní hrdina i jeho bratr.

Z překladatelského hlediska jde o vysoce obtížný text, jehož hlavním příznakovým rysem jsou krátké, jednoduché, skoro holé věty. V textu se téměř nevyskytují souvětí, časté jsou jmenné věty nebo výčty. Většina vět je oznamovací, aktuální větné členění není expresivní. Pro text je charakteristické nezúčastněné, naturalistické pozorování hlavního hrdiny, které vyvolává ve čtenáři dojem jakéhosi emocionálního odstupu a citového zploštění. V textu se vyskytují neobvyklé tropy a figury, nesourodá pojmenování tvořená konkrétním, plnovýznamovým slovesem a abstraktním jménem či na první pohled zcela nelogická přirovnání. Autorka rovněž pracuje s rytmem, aby posílila či oslabila dynamiku některých částí textu.

Jak píše sama diplomantka, celková nálada knihy je surová, ironická, místy pochmurná. Bylo tudíž potřeba se vyhnout poetizaci a uhlazování jazyka tam, kde byla autorka záměrně přímá, zachovat ironii tam, kde byla vyjádřena v originále.

Diplomantka se snažila respektovat autorčin idiolekt a po většinou se jí podařilo naturalistické ladění textu zachovat. Na tomto místě musím zdůraznit, že Markéta Hlásková udělala od prvních překladatelských pokusů tohoto textu, kdy se snažila autorčin styl uhlazovat a zlogičťovat, velký posun. Finální verze překladu zachovává většinu důležitých prvků originálu i idiolektu autorky. Uvedu jen několik zástupných příkladů, které by mohly svěst

méně nadaného překladatele k tomu, že by sáhl v překladu k nežádoucí intelektualizaci či k exhibování vlastního stylu, avšak diplomantce se podařilo najít zdařilé řešení:

Smrt se houpala ve vzduchu jako kočka zavěšená na oprátce. Kapala z ní krev, kterou bylo třeba umýt. (CT 7) – *La muerte de balanceaba como un gato en una soga. Chorreando de sangre que había que limpiar.* (VT 2)

Nos oslepne, svět znecitliví. (CT 8) – *Se ciega la nariz, se anestesia el mundo.* (VT 2)

Dále oceňuji promyšlenou práci s převodem antroponym, kdy se diplomantka rozhodla pro překlad mluvících jmen (Erizo = Štěpina, Planes = Plánek apod.) či pro citlivé počestění tam, kde čeština tuto možnost nabízí, aniž by to působilo v daném kontextu rušivě (Evaristo = Evarist, Teodolina = Teodolína, Leopoldo = Leopold apod.)

Za neméně zdařilý považuji převod slovních hříček a neologismů: *Sval není totéž, co vlas.* (CT 9) – *Psoas no es lo mismo que Sopas.* (VT 4), *umělá neintelligence* (CT 14) – *desinteligencia artificial* (VT 9), *nepasivita* (CT 20) – *impasividad* (VT 17) apod.

Drobnější výhrady mám však ke zpracování odborného komentáře, ze kterého je patrné, že byl vyhotoven ve větším spěchu než samotný překlad. V první řadě mám výtky ke stylu komentáře, který se často odklání od stylu odborného a sklouzává ke stylu publicistickému:

Na závěr této kapitoly mi dovoluje ještě krátkou zmínku o [...] str. 57

Pojďme se podrobněji podívat na konkrétní případy. (str. 71)

Komentář zřejmě také neprošel tak pečlivou redakcí jako samotný překlad a objevují se v něm překlepy, vynechaná slova, časté opakování stejného výrazu na malé ploše textu apod.

Zde by bylo díky tomuto patitulu možné dovysvětlit ten význam, který bychom vynechali. Pokud by se nakladatel rozhodl zachovat spíše význam *hovězí*, bylo by na obálce podtrhnout naopak význam *očkování*. (str. 44)

Významnou částí této diplomové práce je komentář k překladu, ale také analýza originálu, která je pro proces překladu stěžejní. Jako teoretická východiska mi ještě před začátkem procesu překladu posloužily například publikace [...] (str. 41)

A takto náročná je i na své čtenář. (str. 47)

Rovněž bych doporučila sjednotit tvary sloves v komentáři, diplomantka přechází volně mezi první osobou množného čísla k první osobě čísla jednotného, což působí nesourodě. Rovněž bych doporučila uvádět stránku tam, kde se odvoláváme na daný pojem z určité knihy konkrétního autora:

Překlad tak odpovídá pojetí mluvnosti u Jiřího Levého (2012).

Tam, kde diplomantka stránky uvádí, měla by je uvádět rovněž jednotně (Knittlová et al. (2010, s. 39) vs. (Rabadán a Fernández Nistal, 2002, str. 22).

Svébytným problémem jsou pak zobecňující vyjádření, která (ač mohou být pravdivá) diplomantka nepodkládá patřičnými zdroji:

Španělština používá všeobecně více zdvojnásobení a při převodu do češtiny se doporučuje některá z nich vynechávat. (str. 58)

Jedním z hlavních záměrů překladu je to, aby na příjemce působil pokud možno co nepřirozeněji, v ideálním případě aby působil dojmem, že se jedná o originál a nikoli o přeložený text. (str. 51)

Náměty k obhajobě:

Kladně hodnotím, že diplomantka konzultovala nejasnosti s odborníkem (prof. Opatrný) či se samotnou autorkou. V návaznosti na tyto konzultace by mohla diplomatka při obhajobě blíže osvětlit svůj postup při převodu argentinských reálií (las M., Rawson, Juan B. Justo apod.) a při převodu antroponym.

Na základě výše uvedeného doporučuji diplomovou práci k obhajobě a předběžně ji hodnotím známkou „výborně“ až „velmi dobře“, přičemž konečná známka bude stanovena na základě obhajoby.

V Praze 18. ledna 2024

PhDr. Jana Pokojová

vedoucí